

Katowice, dnia 18.11.2013r.

RPO-737520-VII-720.3/12/MKI

Raport
przedstawicieli
Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Domu Pomocy Społecznej
w Krakowie.

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* [dalej: OPCAT], przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 20 - 21 czerwca 2013 r. do Domu Pomocy Społecznej w Krakowie, mieszczącego się przy ul. Kluzeka 6 (zwanego dalej: DPS, Domem, placówką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej: KMP lub Mechanizmem): Przemysław Kazimirski, Michał Kleszcz (prawnicy), Dorota Krzysztoń (kryminolog), Justyna Józwiak (politolog w zakresie resocjalizacji) oraz Karolina Goral (pedagog resocjalizacyjny).

Przedstawiciele Mechanizmu sprawdzili na miejscu sposób przestrzegania praw mieszkańców DPS, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowy z panem Piotrem Zielińskim - dyrektorem placówki;
- dokonano oglądu budynków mieszkalnych, w tym: pokoi mieszkańców, świetlicy, pracowni terapeutycznych, jadalni, palarni, terenu wokół Domu;
- przeprowadzono w czasie oglądu pomieszczeń placówki rozmowy z mieszkańcami oraz personelem DPS;
- przeprowadzono indywidualne rozmowy z losowo wybranymi mieszkańcami Domu;
- poddano analizie wybraną dokumentację dostępną na miejscu, m.in. regulamin odwiedzin w DPS, rejestr skarg i wniosków z lat 2011 – 2013 r., losowo wybrane indywidualne plany wsparcia mieszkańców.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną oraz użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji poinformowali dyrektora DPS oraz panią Dorotę Szkolak - kierownika Działu Opieki nad Mieszkańcami, o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano:

- statut DPS w Krakowie;
- decyzję Wojewody Małopolskiego nr 8/2010 z dnia 10 maja 2010 r. w sprawie zezwolenia Prezydentowi Miasta Krakowa na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej w Krakowie, ul. Kluzeka 6;
- regulamin organizacyjny DPS w Krakowie;
- „Regulamin organizacji życia mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej w Krakowie ul. Kluzeka 6”;
- „Regulamin przydziału pokoi jednoosobowych w Domu Pomocy Społecznej w Krakowie ul. Kluzeka 6”;
- procedury dotyczące: przyjęcia mieszkańca do DPS, dysponowania środkami finansowymi mieszkańca na podstawie pisemnego upoważnienia, przyjmowania

- i rozpatrywania skarg, wniosków lub petycji, postępowania z osobami nadużywającymi alkoholu;
- wykaz szkoleń pracowników DPS;
  - Sprawozdania z działalności kulturalno – rekreacyjnej na terenie Domu oraz poza nim za rok 2012 oraz pierwszą połowę roku 2013;
  - tygodniowy rozkład zajęć mieszkańców DPS;
  - wykaz osób zatrudnionych w DPS.

2. Charakterystyka placówki

Dom Pomocy Społecznej w Krakowie powstał czterdzieści lat temu. Funkcjonuje jako placówka stałego pobytu, przeznaczona dla osób w podeszłym wieku. Jest to placówka koedukacyjna, działająca na mocy Decyzji Wojewody Małopolskiego nr 8/2010 z dnia 10 maja 2010 r. Organem prowadzącym Dom jest Prezydent Miasta Krakowa.

3. Legalność pobytu

Dom jest placówką samorządową, przeznaczoną dla 90 osób. W dniach wizytacji przebywało w nim 50 kobiet i 40 mężczyzn, w tym 4 osoby w wieku 41 – 60 lat, 25 osób w wieku 61 – 74 lat oraz 61 osób powyżej 74 lat.

Spośród mieszkańców 2 osoby są ubezwłasnowolnione całkowicie. Żaden z mieszkańców nie został umieszczony w Domu na mocy postanowienia sądu.

Czas pobytu w DPS jest zróżnicowany. Według informacji uzyskanej od dyrektora, osoba przebywająca w Domu najdłużej jest jego mieszkańcem od 30 lat. Spośród mieszkańców 2 osoby to osoby leżące.

Analiza losowo wybranych akt osobowych mieszkańców nie ujawniła nieprawidłowości w zakresie legalności pobytu.

4. Personel

Według wykazu pracowników Domu Pomocy Społecznej w Krakowie, w placówce zatrudnionych jest 56 osób, w tym, między innymi: 14 opiekunów/starszych opiekunów/ młodszych opiekunów,

9 pokojowych /starszych pokojowych/ młodszych pokojowych, 3 terapeutów zajęciowych (w tym osoba pełniąca równocześnie funkcję opiekuna), 2 opiekunów medycznych, 2 specjalistów doraźnej pomocy medycznej, 2 pracowników/starszych pracowników socjalnych, terapeuta rehabilitant, konsultant rehabilitant, specjalista psycholog, instruktor do spraw kulturalno – oświatowych.

Obsada etatowa Domu spełnia wymogi określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2013 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012, Nr 964) w zakresie wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego oraz zatrudnienia pracowników socjalnych. Zastrzeżenia wizytujących wzbudził natomiast faktyczny brak obecności w Domu psychologa. W związku z tym, że zatrudniony psycholog od kilku lat przebywa na urlopie wychowawczym, przedstawiciele Mechanizmu zalecają podjęcie działań mających na celu zatrudnienie drugiego psychologa na czas jego nieobecności.

W skład personelu opiekuńczego wchodzi w większości kobiety (spośród 14 opiekunów, 2 osoby to mężczyźni).

Spośród szkoleń, w których personel placówki uczestniczył w okresie od 1 stycznia 2012 r. do dnia wizytacji, ujętych w przekazanych przedstawicielom KMP wykazach wymienić należy między innymi: prawa mieszkańca oraz metody pracy z mieszkańcem, „Profesjonalni na co dzień” – podstawowe zasady pracy z mieszkańcem, trening umiejętności komunikacyjnych, indywidualny plan pracy z mieszkańcami DPS, majątek osób przebywających w DPS, ochrona danych osobowych i dostęp do informacji publicznej, motywowanie przeciwdziałaniu zawodowemu pracowników, komunikacja wewnętrzna, system przepływu informacji w jednostce, komunikacja interpersonalna, motywowanie – przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników.

Rolą zatrudnionych w DPS pracowników socjalnych jest wykonywanie zadań związanych między innymi z: przyjęciem mieszkańców do DPS, pomocą mieszkańcom w sprawach dotyczących kwestii socjalno – bytowych, kontaktem z rodzinami mieszkańców. Do zadań tych osób, o czym poinformowali oni

przedstawiciele KMP w trakcie rozmowy, należy również w praktyce pomóc w rozwiązywaniu konfliktów między mieszkańcami.

5. Traktowanie

W trakcie przeprowadzonych z mieszkańcami DPS rozmów przedstawiciele KMP nie odnotowali głosów świadczących o przypadkach niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. Większość mieszkańców wypowiadała się pozytywnie na temat sposobu traktowania przez personel, niemniej jednak część z nich zwróciła uwagę na fakt, iż często muszą dopraszać się o pomoc przy wykonaniu niektórych czynności takich jak np. wymiana pościeli. Rozmówcy dodawali również, że czynności te wykonywane są często cyt. „z łaską” i dopiero po kilkakrotnie zgłoszonej prośbie. Pracownicy Mechanizmu w trakcie podsumowania zwrócili uwagę dyrektora DPS na ten fakt oraz podkreślili konieczność podjęcia działań kontrolnych, dotyczących właściwego wypełniania obowiązków przez pracowników w przedstawionym zakresie.

Mieszkańcy Domu zwrócili również uwagę wizytujących na brak wytworzenia więzi pomiędzy mieszkańcami a personelem. Podkreślali, iż nie mają do kogo się zwrócić w przypadku sytuacji traumatycznych, przykładowo w razie straty bliskiej osoby. Mieszkańcy poinformowali również, że w ich przekonaniu nawiązanie takiej więzi jest utrudnione z uwagi na fakt, iż personelu jest mało i obciążony jest wieloma obowiązkami. Podkreślenia wymaga, że wiedza posiadana przez mieszkańców w przedstawionym zakresie nie jest zgodna z prawdą, gdyż według informacji uzyskanej od dyrektora placówki, liczba pracowników jest wystarczająca. Przedstawiona sytuacja świadczy dodatkowo o konieczności zatrudnienia psychologa, który jako osoba posiadająca odpowiednie wykształcenie mógłby w sposób znaczny wpłynąć na relacje między personelem a mieszkańcami oraz służyć mieszkańcom profesjonalną pomocą w sytuacjach kryzysowych.

Jedną z mieszkanki, 89 letnia osoba po przebytym zawale serca, poinformowała wizytujących, że w sytuacji, gdy stanowczo domagała się

wezwania pogotowia z uwagi na stan zdrowia i podejrzenie kolejnego zawału, pracownicy DPS, po samodzielnej ocenie jej stanu zdrowia uznali, iż nie jest to konieczne i zawiadomienia nie dokonały. Rozmówczyni poinformowała, że odczuwała dolegliwości przez całą noc, a pogotowie zostało wezwane dopiero rano (decyzją lekarza została przewieziona na Szpitalny Oddział Ratunkowy). W trakcie podsumowania wizytacji przedstawiciele KMP zwrócili uwagę dyrektora DPS na fakt, iż ocena stanu zdrowia pacjenta przez osoby nie legitymujące się wykształceniem medycznym jest niedopuszczalna oraz przypomnieli o konieczności każdorazowego wzywania pogotowia w sytuacji gdy mieszkaniec domu tego żąda. Dyrektor poinformował, iż w opisanej sytuacji faktycznie zachowanie podległych mu pracowników było niewłaściwe oraz o tym, że zostały one ustnie upomniane. Oprócz tego, zarówno pracownicy, które zachowały się w sposób nieprawidłowy, jak i pozostali członkowie personelu zostali pouczeni o konieczności każdorazowego wzywania pogotowia w przypadku, gdy ktoś z mieszkańców tego sobie zażyczy.

Jeden z rozmówców, osoba z , poinformował wizytujących, iż nie ma przy łóżku poręczy, które mogłyby mu pomóc przy wstawaniu. Zgłosił również, iż kilkakrotnie z powodu braku wymienionych uchwytów spadał z łóżka. Mając na uwadze powyższe, przedstawiciele KMP zalecają zaproponowanie wymienionej osobie wymiany łóżka na łóżko szpitalne (istotnym jest wskazany przez dyrektora fakt, iż część osób nie życzy sobie wymiany łóżek na łóżka szpitalne z uwagi na skojarzenie wymiany z pogorszeniem stanu zdrowia), którymi placówka dysponuje, a także wyraźne poinformowanie wszystkich mieszkańców o możliwości dokonania takiej wymiany.

W trakcie przeprowadzonych z mieszkańcami rozmów odnotowano głosy świadczące o zmniejszeniu zróżnicowania otrzymywanych przez mieszkańców posiłków w stosunku do posiłków otrzymywanych w roku ubiegłym. Dyrektor DPS poinformował przedstawicieli w trakcie podsumowania, że fakt ten wynika ze zmniejszenia stawki żywnościowej przypadającej na jednego mieszkańca w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Część mieszkańców poinformowała wizytujących, że nie ma możliwości spożywania pokarmów między posiłkami. W trakcie podsumowania ustalono, że możliwość taka istnieje i każdorazowo na żądanie posiłki są wydawane. Kierownik Działu Opieki nad Mieszkańcami wskazała, że pożywienie nie jest umieszczone w ogólnodostępnym miejscu z uwagi na fakt, iż część mieszkańców mogłaby zabrać jego dużą ilość dla siebie nie pozostawiając nic innym osobom. Mając na uwadze powyższe, przedstawiciele Mechanizmu zalecają dokładne poinformowanie wszystkich mieszkańców o możliwości otrzymania dodatkowych posiłków po zgłoszeniu takiej potrzeby personelowi.

W Domu nie funkcjonuje Rada Mieszkańców. Dyrektor placówki wyjaśnił, iż wymieniony stan rzeczy wynika z tego, że mieszkańcy nie chcą jej powoływać z uwagi na mające kilka lat temu miejsce nieprzyjemne doświadczenia związane z jej funkcjonowaniem, polegające między innymi na nadużywaniu władzy przez jej członków oraz częstych kłótniach, a nawet rękoczynach. Dyrektor poinformował, że pomimo upływu kilku lat od opisanych wydarzeń, negatywne nastawienie mieszkańców w omawianej materii nie uległo zmianie. Wyraził również ubolewanie z tego powodu, gdyż w jego ocenie istnienie rady ułatwiłoby personelowi pracę poprzez bezpośrednią sygnalizację przez jej członków problemów spotykających mieszkańców.

W okresie od 1 stycznia 2012 r. do dnia 21 czerwca 2013 r. nie prowadzono postępowań dyscyplinarnych przeciwko pracownikom DPS w związku z naruszeniem praw mieszkańców, nie toczyło się również postępowanie sądowe ani prokuratorskie. Nie odnotowano także żadnych zdarzeń nadzwyczajnych.

6. Dyscyplinowanie

Z informacji uzyskanych od personelu wynika, że mieszkańcy Domu nie są w żaden sposób karani. Wizytujący zwrócili jednak uwagę, iż § 4 pkt. 2 *Procedury postępowania z osobami nadużywającymi alkoholu* stanowi, że zasadą jest wykluczenie osoby nadużywającej alkoholu z zajęć terapeutycznych, kulturalnych, rozrywkowych i wycieczek. Ostateczną decyzję o udziale mieszkańca w zajęciach podejmuje osoba prowadząca po wcześniejszym przeprowadzeniu ewaluacji zysków i

strat mieszkańca, jakie mogą wystąpić w trakcie wykonywania czynności terapeutycznych i po ich zakończeniu. Zajęcia terapeutyczne nie mogą mieć charakteru rehabilitacji dla pijącego mieszkańca. Również § 3 pkt. 3 wymienionej procedury wprowadza dalsze reperkusje, polegające na tym, że *osobom znajdującym się pod wpływem alkoholu posiłki wydawane są 15 minut przed zamknięciem okienka.* Istotnym jest także, że na fakt ograniczenia przywilejów osób nadużywających alkoholu zwróciła uwagę również jedna z mieszkanek, z którą przeprowadzono rozmowę. Zdaniem przedstawicieli KMP, pozbawienie przywilejów również należy uznać za formę kary. W związku z tym, iż żaden z obowiązujących przepisów prawa nie wprowadza możliwości karania mieszkańców przez personel DPS, pracownicy Mechanizmu zalecają usunięcie wskazanego przepisu oraz zaprzestanie stosowania opisanej praktyki w przyszłości.

Zgodnie z § 3 pkt 5 wymienionej wyżej procedury, *w sytuacji gdy mieszkaniec będący pod wpływem alkoholu narusza normy społeczne, jest uciążliwy dla otoczenia, agresywny, personel zobowiązany jest do wezwania Policji.* Zgodnie z § 8, każdorazowo po incydencie związanym z upiciem się mieszkańca, związanym z zakłócaniem spokoju w DPS lub utrudnianiem pracy personelowi placówki, kierownik Działu Opieki nad Mieszkańcami lub pracownik socjalny przeprowadzają z nim rozmowy dyscyplinujące.

Kolejnym przepisem analizowanej procedury, który wzbudził zastrzeżenia wizytujących, jest § 3 pkt. 4, zgodnie z którym w przypadku, gdy mieszkaniec poddaje pod wątpliwość ocenę jego stanu trzeźwości, należy zaproponować sprawdzenie poziomu alkoholu przy pomocy alkomatu. Zdaniem przedstawicieli KMP, żaden z przepisów prawa nie upoważnia pracowników DPS do przeprowadzania wymienionego badania, dlatego też zaleca się zmianę wymienionego przepisu. Rozwiązaniem możliwym do zastosowania w opisanej sytuacji jest wezwanie Policji i przeprowadzenie badania przez funkcjonariuszy. Zmiany wymaga również zdanie drugie wskazanego przepisu, w brzmieniu *Odmowa traktowana będzie jako potwierdzenie oceny pracownika.* Wzbudza ono zastrzeżenia, gdyż spożycie alkoholu nie musi stanowić wyłącznej przyczyny odmowy poddania się badaniu.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Mieszkańcy DPS korzystają z usług okolicznych przychodni medycznych (głównie przychodnia CNC Center) oraz stomatologicznych. W razie pilnej potrzeby wzywane jest pogotowie ratunkowe. W Domu pracę świadczy również pielęgniarka środowiskowa.

Mieszkańcy nabywają zalecone leki samodzielnie bądź też za pośrednictwem personelu Domu. W trakcie przeprowadzonych z wizytującymi rozmów część rozmówców zwróciła uwagę na fakt, iż często zdarza się, że personel nie uzgadniając z nimi tego faktu dokonuje zakupu zamienników zamiast leków przepisanych przez lekarza. W trakcie podsumowania wizytacji kierownik Działu Opieki nad Mieszkańcami poinformowała przedstawicieli KMP, iż zamienniki kupowane są w przypadku braku leków zaleconych w aptece a także w sytuacji gdy mieszkańcowi brakuje środków finansowych na zakup leków przepisanych. Równocześnie poinformowała wizytujących, iż zostanie wprowadzona praktyka każdorazowego pytania mieszkańca, czy życzy sobie zakup leków zaleconych czy też zamienników.

8. Prawo do informacji

Zgodnie z procedurą przyjęcia mieszkańca do DPS, w ciągu trzech pierwszych dni po przyjęciu, pracownik socjalny zapoznaje mieszkańca z regulaminami: organizacji życia mieszkańców oraz przydziału pokoi jednoosobowych. Wyznaczeni przez kierownika Działu Opieki nad Mieszkańcami pracownik socjalny oraz opiekun „pierwszych dni” mają obowiązek między innymi kontaktować się z mieszkańcem wielokrotnie w ciągu dnia, informować go o odbywających się zajęciach oraz proponować uczestniczenie w nich, zapoznać go z innymi mieszkańcami.

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji stoją na stanowisku, że pożądanym z punktu widzenia prawa do informacji jest umieszczenie na tablicach informacyjnych również adresów instytucji, do których mieszkańcy mogliby zwracać się w sytuacji naruszenia ich praw - Rzecznika Praw Obywatelskich

(wraz z numerem bezpłatnej infolinii – 800 676 676), Rzecznika Praw Pacjenta (wraz z bezpłatną infolinią – 800 190 590), Rzecznika Praw Osób Niepełnosprawnych czy Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Mieszkańcy Domu bez ograniczeń mogą poruszać się po budynku i ogrodzie DPS, a także poza terenem placówki. Nie wprowadzono obowiązku informowania pracowników DPS o jego opuszczeniu ani zgłaszania powrotów.

Mieszkańcy posiadają własne telefony komórkowe. Według dyrektora placówki nie zdarza się, by mieszkaniec zgłaszał prośby o umożliwienie wykonania telefonu z aparatu należącego do DPS. Z uwagi na fakt, iż placówka zapewnia również mieszkańcom nieodpłatny dostęp do internetu (sieć wi-fi na terenie budynku DPS oraz udostępnianie stanowisk komputerowych), niektórzy z nich utrzymują kontakt z rodzinami przy użyciu komunikatorów internetowych.

Korespondencja mieszkańców DPS nie jest w żaden sposób nadzorowana ani cenzurowana przez personel, nie ma również żadnych ograniczeń dotyczących jej wysyłania.

Odwiedziny odbywają się w pokojach mieszkańców, na świetlicy lub na terenie wokół DPS. Placówka dysponuje również pokojem gościnnym.

Mieszkańcy Domu nie zgłaszali uwag w zakresie realizacji ich prawa do kontaktu ze światem zewnętrznym.

10. Prawo do dysponowania własnością

Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca wynosi 2970 zł. Zgodnie z ustawą, 70% dochodu (renta, emerytura, zasiłek), mieszkaniec przeznacz na odpłatność za pobyt, a 30% pozostaje do jego dyspozycji. Zgodnie z postanowieniami *Procedury postępowania w przypadku dysponowania środkami mieszkańca na podstawie pisemnego upoważnienia*, mieszkańcy mogą pisemnie, przy użyciu stanowiącego załącznik nr 1 do wymienionej procedury wzorze upoważnienia, wskazać i upoważnić osobę trzecią do dysponowania środkami pieniężnymi,

pozostałymi po zapłaceniu należności za pobyt w DPS. W przypadku mieszkańców mających trudności w samodzielnym dysponowaniu pieniędzmi, kierownik Działu Opieki nad Mieszkańcami może, po uzyskaniu zgody mieszkańca bądź na jego wniosek, wyznaczyć pracownika upoważnionego do dysponowania jego środkami pieniężnymi. Upoważniony pracownik jest zobowiązany do prowadzenia dla każdego mieszkańca szczegółowych rozliczeń z dysponowania środkami pieniężnymi, według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do wymienionej procedury.

Odnosząc się do kwestii prawa do własności, warto zaznaczyć dostrzegany przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas przeprowadzania wizytacji w domach pomocy społecznej problem systemowy związany z brakiem wprowadzenia przepisów prawa, które w sposób jednoznaczny określą zasady i tryb postępowania w razie wnoszenia napojów alkoholowych na teren domów pomocy społecznej. Przedstawiciele Mechanizmu pragną wskazać, że zgodnie z przepisem art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997, nr 78, poz. 483), „każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia”. Jak stanowi Konstytucja, w przepisie art. 64 ust. 2 prawa te podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Natomiast z uregulowanej w przepisie art. 64 ust. 3 Konstytucji normy wynika, iż ograniczenie własności może nastąpić tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty praw własności”.

W związku z powyższym, zastrzeżenia pracowników KMP wzbudziło brzmienie § 4 ust. 4 pkt. b *Procedury postępowania z osobami nadużywającymi alkoholu...*, stanowiącego że pracownik DPS, po stwierdzeniu u osób będących pod wpływem alkoholu faktu wnoszenia alkoholu na teren DPS, może podjąć próbę odebrania mu alkoholu. Ponieważ z obowiązujących przepisów nie wynika uprawnienie personelu placówki do naruszania prawa własności mieszkańców, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają dokonanie zmian w wymienionej procedurze poprzez usunięcie z jej treści wskazanego przepisu. Istotnym postanowieniem procedury powinno być również wyrażenie przez pensjonariusza placówki pisemnej zgody na zutylizowanie takiego napoju alkoholowego lub pisemnego oświadczenia, że decyduje się on na posiadanie takiego

napoju pomimo poinformowania go o skutkach (włącznie ze zgonem), jakie grożą jego spożyciem.

11. Oddziaływania kulturalno-rekreacyjne

DPS w Krakowie zapewnia mieszkańcom szeroką ofertę zajęć kulturalnych. Od poniedziałku do piątku organizowane są zajęcia plastyczne i manualne dostosowane do zdolności i możliwości mieszkańców. Spośród zajęć organizowanych cyklicznie wymienić należy między innymi zajęcia pod nazwami: „Kącik szachowy”, „Miniturniej Bingo”, „Jestem Piękna”, „Czat na Facebooku”, „Zdjęciowisko”, „Kronikarnia”, „Z Komputerkiem na Ty”, „Projekt Specjalny – kreatywna technika i plastyka”, „Domowe ABC”, „Angielski dla samouków”, „Łamigłówki, planszówki, pamięci ćwiczenia”, „Naprawdę Dobre kino”, „Skrabel mania”. Od poniedziałku do piątku nadawana jest codziennie „Poranna Audycja” radiowa informująca o proponowanych spotkaniach i imprezach kulturalnych oraz dostarczająca bieżących informacji z życia Domu. Raz w miesiącu wydawany jest, opracowywany przy współudziale mieszkańców DPS, miesięcznik „Wieści” oraz prezentowana jest fotorelacja z wydarzeń ostatniego miesiąca.

Na terenie Domu działa zespół artystyczno – muzyczny „Kluzeczanie”, który przygotowuje przedstawienia okolicznościowe oraz programy, które wystawia zarówno dla mieszkańców placówki jak i poza nią. W ramach zajęć muzycznych raz w tygodniu organizuje się mieszkańcom spotkania „Nasze śpiewanie”.

Mieszkańcy uczestniczą w licznych wycieczkach lokalnych (przykładowo do ogrodu botanicznego oraz innych atrakcyjne turystycznie miejsc w Krakowie). W roku 2013 zorganizowano jedną dużą wycieczkę całodniową (Beskid Śląski), natomiast w roku 2012 zorganizowano 8 takich wycieczek (między innymi: Zakopane, Czerna, Szlak Orlich Gniazd).

Godne uwagi jest również organizowanie przez DPS imprez z udziałem osób z zewnątrz. Przykładowo organizowane są: „Piknik świętojański”, „turniej sportów holowych”, turniej gry w remika, bal andrzejkowy, spotkania rodzinne.

Przedstawiciele Mechanizmu w sposób pozytywny oceniają ofertę zajęć kulturalno – oświatowych adresowanych dla mieszkańców.

12. Warunki bytowe

Dom Pomocy Społecznej w Krakowie mieści się w dwupiętrowym budynku, wyposażonym w windę. Na pierwszym i drugim piętrze znajdują się pokoje mieszkańców. Wystrój tych pomieszczeń oraz stan techniczny mebli został pozytywnie oceniony przez pracowników KMP. Bogaty indywidualny wystrój niektórych pokoi świadczy o braku ograniczeń w jego kształtowaniu. Za szczególnie korzystny dla mieszkańców uznano fakt, iż z pokoi mieszkańców możliwe jest bezpośrednie wyjście na balkony. Pozytywnie należy również ocenić wyposażenie pokoi w aneksy kuchenne.

Stan techniczny sanitariatów, znajdujących się na każdym z pięter, również nie wywołał negatywnych uwag wizytujących. Sformułowały je natomiast w trakcie przeprowadzonych rozmów niektóre z mieszkanki, zwracając uwagę na uciążliwości wynikające z koedukacyjnego charakteru tych pomieszczeń. Dyrektor Domu poinformował w trakcie podsumowania przedstawicieli KMP, że wyodrębnienie łazienek przeznaczonych dla poszczególnych płci wywołałoby zachowania nie respektujące tego zakazu ze strony mieszkańców zamieszkujących pokoje usytuowane blisko tych pomieszczeń, będących reprezentantami płci przeciwnej od tej, dla których łazienka została przeznaczona. Również odmienne wyposażenie poszczególnych łazienek (prysznic bądź wanna) stanowiłoby przyczynę nieprzestrzegania zakazu. Pracownicy KMP, mając na uwadze konieczność poszanowania prawa do intymności mieszkańców, zalecają jednak podjęcie działań mających na celu znalezienie rozwiązania uwzględniającego jej istnienie.

Na I piętrze wyodrębniono punkt biblioteczny. Znajdującą się na parterze świetlicę wyposażono między innymi w pianino, telewizor, stoliki i krzesła.

Zajmujące dwa pomieszczenia sale rehabilitacji wyposażono w sprzęty niezbędne do ćwiczeń ruchowych. Pranie odzieży mieszkańców następuje przy wykorzystaniu pralni, z którą podpisano stosowną umowę, oprócz tego każdy z

mieszkańców może zrobić pranie sam w ogólnodostępnych pralkach. Pranie pościeli odbywa się raz na dwa tygodnie, a w przypadku mieszkańców mających problemy z utrzymaniem higieny bądź na indywidualne życzenie – częściej.

Budynek DPS otacza rozległy teren zielony, wyposażony między innymi w palenisko z grillem. W dniu wizytacji otoczenie DPS było czyste i zadbane.

13. Prawo do praktyk religijnych

Na terenie DPS wyodrębniono kaplicę, w której odprawiane są msze przez księdza z pobliskiej parafii. Wśród mieszkańców większość stanowią osoby wyznania rzymskokatolickiego. Jedyne zadeklarowany przedstawiciel innych wyznań (ewangelik) według informacji przekazanej przez personel nie wyrażał potrzeby organizowania dla niego indywidualnych praktyk. W trakcie przeprowadzanych z mieszkańcami rozmów nie odnotowano głosów świadczących o naruszeniu praw mieszkańców w omawianym zakresie.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele KMP zalecają:

1. Dyrektorowi placówki:

1.1 Każdorazowe wzywianie pogotowia w sytuacji, gdy żąda tego mieszkaniec domu;

1.2 zapewnienie mieszkańcom właściwego dostępu do pomocy psychologicznej poprzez zatrudnienie psychologa;

1.3 wyeliminowanie z *Procedury postępowania z osobami nadużywającymi alkoholu...* zapisów wskazanych w pkt. 6 i 10 niniejszego Raportu;

1.4 wymianę łóżka w pokoju mieszkańca, o którym mowa w pkt. niniejszego raportu, na łóżko szpitalne, oraz poinformowanie mieszkańców o możliwości dokonywania takiej wymiany;

1.5 dokonywanie zakupu leków dla mieszkańców po uprzednim uzyskaniu informacji czy mieszkaniiec życzy sobie zakup leku zaleconego czy też zamiennika;

1.6 poinformowanie mieszkańców o możliwości otrzymywania artykułów spożywczych między posiłkami;

1.7 podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie przypadków lekceważenia próśb mieszkańców przez niektórych członków personelu;

1.8 umieszczenie na gazetkach ściennych adresów organów ochrony prawnej.

Opracował:

Michał Kleszcz

Główny specjalista

Za Zespół podpisują:

mgr Przemysław Kazimowski
Główny specjalista